

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 fittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

címezendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Értesítés. — Értesítés. — Az orsz. magyar kertészeti egyesületről, a déesi első vándorgyűlés alkalmából, **Szabó Sámuel**. — Miért előnyös ősszel, tavaszi alá szántani? **Erdélyi Károly**. — Még egy pár szó a **Blenheim-pepin** (vagy **Bl. Reinette**) **Orange-pepin** és a **Schönbrunni Reinette** vita tárgyában irottakhoz, **Brassay József**. — „**Vörös Sándor**, Mezei gazdaságtan rövid polalata“ — **Értesítés** a ragályos betegségekről. — **Beküldetett:** — Üzleti heti szemle — **Paczi árák**. — **Hirdetések**. —

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egyesület hivatalos helyiségei folyó 1879 évi szeptember hó 29-én kezdve, bel-monostorutca 8-ik szám alá, a **Báró Bornemisza János**-féle házba, földszint, a kapu alatt jobbra fognak áttétetni, mit az érdeklődő közönség szíves figyelmébe ajánl

a titkári hivatal.

Értesítés.

Az erdélyi gazd. egyesületnek október hóban esedékes rendes igazgató választmányi ülése, a sepsiszentgyörgyi vándorgyűlés miatt már 1879 szeptember hó 29-én délután 3 órakor fog megtartatni, még pedig az iroda költözése folytán egyleti pénztárnok **T. Dr. Hintz György** urnak készséggel felajánlott szállásán, melyre a t. tagok ezennel tiszteletteljesen meghivatnak.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Az orsz. magyar kertészeti egyesületről, a déesi első vándorgyűlés alkalmából.

Az „Erdélyi Gazda“ június 17-iki 24-ik számában olvastuk, hogy **Székes-Fejérvárt**, azon országos gazdaértekezlet alkalmával, mely ott június elején tartatott, a hazai kertiparnak jelenlövő „érdekeltjei“, június 4-ikén megalakították az országos magyar kertészeti egyesületet s az el-

fogadott alapszabályokat jóváhagyás végett felsőbb helyre terjesztették. Helyeslő tudomást vettem róla.

Ismét az „Erd. Gazda“ szept 9-iki 36-ik számából olvastam, hogy az országos m. kertészeti egyesület első szervező vándorgyűlését, október 20—25 napjain Déesen fogja tartani. Kezdték a dolog jobban érdekelni.

Végre, közelebbről, kezemhez jutott három darab nyomtatvány. 1) Felhívás, hogy „sorakozunk a megalakult országos kertészeti egyesülethez, a hazai kertipar jövedelmező kimiveítésére“; ehhez van kapcsolva egy aláírási lap, a belépni kívánó tagok számára; tagsági díj 4 frt, beiratási 2 frt; onnan tudjuk meg, hogy az új egyesület helyisége Budapesten **Károly-körút 9. sz. Frommer A. Hermann** magkereskedése. 2) A kertészeti egyesület alapszabályainak szövege. 3) Egy jelentés, hogy „**Lukácsy Sándor** és fia faiskolájából **Rákos-Palotán**“, mely 1878. őszén nyitattott meg a forgalomnak: minő feltételek alatt lehet nagyon olcsó gyümölcs-csemetéket, csemegeszőlőt, diszbokrokat és cserjét rendelni. — Elhatároztam, hogy cikket írok erről a tárgyról az „Erdélyi Gazda“-ban.

Mint az eszmének meleg barátja: kötelességemnek ismerem a kertészeti egyesület jövőjének érdekében, nézeteimet nyilvánosságra adni. Annyival inkább, mert, ez az egyesület mostanáig csak papíron létezik; szervezkedését itt Erdély szívében szándékszik megtartani; a szervező gyűlés tagjainak nagyobb része Erdély gazda-közönségéből fog állani.

Kell, hogy első sorban mi is tájékozva legyünk; a tárgyat előre bővebben megvitassuk. Kik? mit? miért? miként? minő eszközökkel akarnak munkához kezdeni?

* * *

A kertészeti egyesület alapszabályai így jöttek létre: **Székes-Fehérvárt** június 4-ikén ásszegyűltek 64-en „a kertipar érdekeltjei“, s elnököt jegyzőt választván, elnök bemu-

tatja és felolvastatja az előre elkészített alapszabály tervezetét. Ekkor

„Melczér Gyula borsodmegyei gazd. egyesületi elnök azon véleményt nyilvánítja, hogy az alapszabályok felett csak az egyesületi munkás élet van jogosítva idővel bírálatot mondani és a netán felismert hiányokat és csorbákat helyreigazítani: kerülje az értekezlet a kicsinyes észrevételeket, fogadja azt el minden kifogás nélkül és tegye meg rögtön az egyesület megalakulására és az egyleti munkásság kifejtésére vezető további lépéseket. Ennek következtében a felolvasott alapszabályok minden kifogás és megjegyzés nélkül egy akarattal elfogadtattak.

Valóban kár volt a t. alakuló gyűlésnek, időt nem szakítani az alapelvek megvitatására s aztán egy szerkesztő bizottságot nevezhetett volna ki, mely az alapszabályokat szabatos és érthető nyelven fogalmazva terjessze felsőbb jóváhagyás alá. Így a mint most kinyomatva szétküldettek: nem válnak egy magyar egyesület becsületére.

Nemcsak nyelvi és fogalmazási hiba van benne temérdek, de több helyt egészen érthetetlen. Annyi felesleges közbeszurt toldalék, észrevétel, magyarázat, utasító megjegyzés, fenntartás, kivétel, kétértelműség stb. van benne, hogy újra szerkesztés nélkül, így használni lehetetlen.

Ugyde: ki szerkessze újra? Az alakító fejevári gyűlés 64 tagja közül — sokat mondok — ha $\frac{1}{4}$ rész jön el Décsre. A gyűlés többsége tehát új emberekből fog állani, kik a gyakorlati kivihetőség szempontjából, a szervezet módosítását indítványozhatják és olyan lényeges változtatásokat kívánhatnak, ami talán a központi alakító tagok eredeti terveivel nem egyezik.

Részemről, őszintén kimondom, a kertészeti egyesület jövőjét nem látom biztosítva a most készített alapszabályok alapján. Elmondom miért?

* * *

Most az egyesület így van szervezve:

A közgyűlés minden évből vándorol, s lehetőségig az ország más-más városaiban tartatik meg. Ezen gyűléseken szavazattal bírnak az alapító (egyszere 60 frtot fizető) és rendes tagok (kik 2 frt beirattási és évenként 4 frt tagsági díjt fizetnek). A közgyűlési tanácskozásokban nem tagok is résztvehetnek, de szavazattal nem bírnak.

Időközben az egyesület ügyeit intézi a központi igazgatóság Budapesten; a 12 választmányi tagnak legalább fele budapesti lakosokból kell hogy választassék, a tisztviselőknél (elnök, igazgató, titkár, pénztárnok) Budapesten mint székhelyen kell lakással bírnii.

Alakítanak vidéki körök is. Bármely vidéki városban 5 rendes tag vidéki kört alakíthat, s kebeléből egy igazgatót választ, ki ezáltal a központi igazgatóság tagja lesz. A vidéki körök tagjainak évdíjából csak 3 frt „származtatik át“ a központi pénztárba, 1 frtot fejenként, saját szükségére fordíthat. Pártoló tagokat is szerezhet (ha tud) a maga körében, kik évenként 1 frttal járulnak a vidéki körök szükségéi fedezéséhez.

Az egyesület belügyeit a Budapesten lakó igazgató vezeti, ki úgy szólván a társulat „mindenesse“. Ő többek közt vidéki ügynökségeket is szervez, kik „ugy a beszerzésekre mint az eladásokra megbízható és minden tekintetben előnyös forrásul szolgáljanak, a kereskedelmi törvények korlátai között“.

Az igazgató gondoskodik az egyesület hivzsalos szakközölynyéről is.

„Az igazgató, titkár és pénztárnok fáradozásaik fejében az igazgatóság véleményére, a vándor közgyűlés által, a bevételhez képest tiszteletdíjban részesítenek: a netán szükségesnek bizonyuló segéd és szolga személyzetet a közgyűlés határozatából az igazgató fogadja.“

Ez az ügymenet elmélete, az alapszabályok szerént; könyű kiegészíteni: mivé fogja ez kinöni magát a gyakorlatban!

A vándorgyűlésekre való utaztatás tetemes költségekkel járván: megjelennek rajta legfönnb a központi hivatalnokok, kiknek fizetésök van s a távolabbi vidékekről egy-két leglelkesebb ügybarát. Ezeknek fő feladata lesz, hogy ott a hová mennek néhány új tagot toborzanak s ügyleti és üzleti összeköttetéseket szerezzenek. Olyan helyre mennek pedig, hol „szives vendég szeretettel fogadtatnak, hol némi gyümölcs termés mutatkozik“ s hol különben is valamelyik vidéki gazdasági egylet kiállítás rendez.

Mert nagy optimista legyen, ki azt képzei, hogy a kertészeti egyesület szavára azok a vidéki körök, mint a gomba gyorsan megteremnek s ezek lesznek a vándorgyűlések előmunkásai és fogadói.

Imé! Koblányi Antal barátom mily étetrevaló, szép alapszabályokat dolgozott a községi kisbirtokosok gazdasági egyesülte számára; elapok olvasói kétség kívül mindnyájan ismerik; — készu áll ebben „a vidéki körök“ alakításának egész terve, sokkal jobban kidolgozva mint a kertészeti egyesület alapszabályaiban.

Az erdélyi gazd. egylet kinyomatta s néhány ezer példányban szét küldözve felszólított minden helységet ily „vidéki körök“ alakítására s az eredmény 1 év alatt? — egyetlen egy kis birtokos gazda-egyesület Sáromberkén.

Pedig a megyei hatóságok is segítséget nyújtottak s a fizetendő: havonként csak 10 kr; nem pedig 2 frtos sallangos diploma (!) és 4 frtos évdíj.

Nézetem szerint: állandó, virágzó magyar kertészeti egyesület, csak az ország öszves gazdasági egyleteinek szövetkezése útján jöhet létre.

Miként gondolom én ezt: szabad legyen elmondanom következő cikkemben.

Szabó Sámuel.

Miért előnyös ősszel, tavaszi alá szántani?

A gazdák ismerik ugyan az őszi szántás előnyös voltát és eléggé méltányolják is azt; de tán nincsenek mindnyájan tisztában azzal, mért van az őszi szántás oly előnyös hatással a következő aratás eredményére. Ama szokásos szólammal,

hogy az ősszel folszántott talajt télen a fagy jól megdolgozza, alig van több mondva a semminél, a dolog lényegét tekintve; mert a hatás természettani okai azzal följefjtve, de sőt még érintve sincsenek.

A fagy épen úgy hat a talajra, mint általában a szilárd testekre hatni szokott; itt is a testek ama tulajdonsága játszsza a főszerepet, mely szerint azok a hőmérsék változásai következtében kiterjednek vagy összehúzódnak. A gazdasági talaj a szerves és szervetlen testeknek legkülönbözőbb keveréke, melyben a melegség, nedvesség és levegő behatása folytán sajátos változások jönnek létre, miket mi helyesen fölfogni és egymástól világosan megkülönböztetni csak alig vagyunk képesek. Vegyünk csak például nébány talajrészecskét a földpát-nemekből, másokat palaagyagból, ismét másokat gipszből és végre olyanokat, melyek növénymaradványokból állanak, s tegyük ki azokat a fagy hatásának. A természettudomány azt tanítja, s szemmel látható, kézzel fogható példákkal bizonyítja, hogy a melegség által minden test különböző arányban kiterjedni képes; így a vas jobban kiterjed, mint a só, a réz másként, mint a kovakő s így tovább. Ha már most ezen különféle testek a talajban egymással szilárdan egyesülve, egyes rögökben erősen összeszáradva vannak, ott a melegség és fagy behatása folytán különféle mértékben törekedni fognak kiterjeszkedni vagy összehúzódnani, mi által feszülés, zuzódás jó létre és egyes részecskék egymástól elválnak. Ennek közvetlen eredménye pedig nem lehet más, mint az előbb szilárdan és tömören összefüggő talajalkatrészek szétmorzsolódása, elmállása; és éppen ez azon állapot, melynek létrehozása a gazdára nézve kívánatos.

Ezenkívül még egy másik körülmény is figyelembe veendő, melynek jelentősége ép oly nagy, mint egyszerű. A talajrészecskék, mint minden egyéb test, likacsosak, vagyis közöttük keskeny hézagok vannak, melyek légemekkel, esetleg vízzel megtelnek. A vízről tudjuk, hogy legnagyobb sűrűségét $+4$ C. fok hőmérsékénél éri el, vagy más szóval, bizonyos mennyiségű víz ezen hőfoknál foglal el legkisebb tért. A hőmérsék legcsekélyebb változása, akár le-, akár fölfelé, a vizet kiterjeszti és pedig bizonyos pontig meglehetősen egyenletesen; így például a víz sűrűsége 0 és 8 foknál körülbelül egyenlő, mert a 4 foktól egyik is, másik is egyenlő távolra van.

Ha már most a talaj hőmérséke a fagypontra alul száll, ez esetben a talajnak fentebb említett hézagait, az ugynevezett hajcsővecskéket kitöltő viz meg fog fagygni, mi közben nagy erővel kiterjedni törekszik. Eme terjeszkedési erő oly nagy, hogy — eszközölt kísérletek szerint — egy meglehetősen vastagfalú erős vasgolyót is képes szétrobbantani. Éppen így történik ez a talajban is, melynek részecskéi a megfagyott viz terjeszkedő ereje által egymástól szétszakíttatnak; így lesz a szilárd kövekből és összetömörült kavicsokból laza föld, finom por. Persze, ez nem történik gyorsan és egyszerre; de gondoljuk csak meg, hogy egy télen át a talaj felső rétege mily gyakran kienyeged és ismét megfagy. A fagy működését világosan mutatják ama vakondtúrás alakú földhalmocskák, melyek kemény hantokból keletkeztek s melyek tavasz nyíltával legelőször éppen ott lesznek láthatókká, hol a talaj egyes pontjai akár egyenet-

len szántás, akár egyéb ok miatt a hó alól előtűnnek. Minél jobban és mélyebben szántatik meg a talaj ősszel, annál könnyebben és mélyebben fog abba a fagy behatolni télen.

Mint az eddig mondottakból kiviláglik, a fagy nem képes a talajban a növényi tápanyagokat közvetlenül gyarapítani, csupán lazává, morzsássá változtatja annak termőrétegét, s ez által lehetővé teszi azt, hogy a növények gyökerei könnyen behatolhassanak és minden irányban szétterjedhessenek; szóval előkészíti a növények lét- és tenyészhelyét. Hanem e tenyészhely a növényekre nézve ép oly fontos, mint a táplálkozás. A laza talajba nem csak a gyökerek hatolhatnak és terjedhetnek könnyebben, hanem egyúttal az éleny, szénsav és egyéb légnekem hozzáférhetése is elősegítettik, s így létrejön azon állapot, mely úgy az elmállási, valamint a korhadási folyamatra nézve a legkedvezőbb, és éppen az elmállás és korhadás folytán válnak leginkább a tápanyagok a növények gyökerei által fölvehetőkké.

Az eddig előadottak teljes mértékben főleg a kötöttebb talajokra illenek, melyek szántás alkalmával nem porhanyulnak; továbbá az olyanokra, melyek vízenyősebbek, mint a gazdára nézve kívánatos volna. Könnyebb, nevezetesen homoktalajoknál nem szükséges a porhanyítást a fagytól várni, mert azok úgy is eléggé lazák. Mindazáltal egy másik körülménynél fogva az őszi szántás az ily talajokra nézve is fontos, sőt szükséges; a mi kitűnik a következőkből.

Minél lazább valamely talaj, annál könnyebben átjárhatja azt a levegő, de egyúttal annál könnyebben ki is szárad az. Pedig éppen arra kell törekednünk, hogy a könnyű talajok téli nedvességét a következő vetemény számára visszatartsuk, annál is inkább, mert az a gyenge vetésekre föltötte jótékonyan hat, főleg melegebb vidékeken és egy bekövethető szárazság esetén. A téli nedvesség lehető visszatartására azonban csak egyetlen mód van, s ez az: hogy tavasszal nem szántunk. Tehát, minthogy szántani mégis kell, szükséges azt elvégeztetni ősszel; ez esetben tavasszal a henger és a borona megteszik a kellő szolgálatot, s így a cél el lesz érve.

Már többektől hallottam azt a nyilatkozatot, hogy tavassziak alá a laza talajt ősszel folszántani nem szükséges; sőt ezt itt a mi vidékünkön nem csak mondják, hanem gyakorolják is. A fentebbiek után határozottan elmondhatjuk, hogy eme nézet és eljárás téves. Avagy a folszántatlan, összetömörött talaj vehet-e be annyi nedvességet és átfagyhat-e oly jól, mint a folszántott, laza talaj? Ha mi egy darab szivacsot markunkba szorítva dugunk a víz alá, az nem fogja magát úgy teleszivhatni, mint ha szabadon bocsátnók a vízbe. Ugyanez áll a folszántatlan talajra nézve is. Nagyon össze lévén nyomódva, nem bír közökkel, melyekbe a víz és a levegő behatolhatna; minek következtében a fagy hatásának nem leendő kitéve.

A laza talaj őszi folszántásának még azon előnye is van, hogy a tavasszi sürgős munkaidőben nem kénytelenítettünk a drága vonóerőt szántásra alkalmazni; mert — mint már említettett — ily talajon a henger és borona is elégséges. Igaz ugyan, hogy a szántás ősszel sem kerül kevesebb idő- és erő-

be; de ha elvégeztük, legalább nyugodtan nézhetünk a tavasz elé, azon tudatban, hogy földünknek használva, az akkori sürgős munkákat is kevesbitettük.

Végül megemlítendő, hogy ha talajunkat bár csupán 1—2 centiméterrel is mélyíteni akarjuk, azt csak az őszi szántás alkalmával szabad eszközölnünk. Ez előtt ugarolás alkalmával szokták a talajt mélyíteni; minthogy azonban a tiszta ugar a gazdaközönség szerencséjére a vetésforgásból ma már mindinkább tünezik, így a talaj mélyítésével csak is az őszi szántásra lehet szoritkozni. A mélyítés által felszínre került ugynevezett holt földnek ugyanis, hogy a növényekre megsemmisítőleg ható tulajdonságát elveszítse, a levegő, víz és váltakozó hőmérsék behatására van szüksége. Csupán ezek korhasztják azt el és oldják föl a benne addig kötött állapotban levő tápanyagokat.

A legjobb ügyekezett mellett is megtörténik mindazáltal, hogy tavasziak alá szánt földeinket ősszel nem vagyunk képesek mind felszántani; vagy nem rendelkezünk elég vonó erővel, vagy eső és egyéb alkalmatlan idő által gátoltatunk, vagy végre még hiányzik a trágya, melyet egyidejűleg a talajba juttatni akarunk. A földeit ismerő jó gazda tudni fogja ily esetben magát mihez tartani. Bizonyosan még akkor is az őszi szántás mellett leendő, ha a kedvezőtlen időjárás miatt a munka nem sikerülne úgy, amint ohajtaná; mert hiszen a talaj éppen télen fagy meg, s aztán tavasszal nyoma sem lesz annak, hogy pl. az őszi szántás a föld nedvessége miatt kissé „szalonnásan“ esett. A jó gazda ősszel mindenképp előtt nehéz, vizenyős földeit szántatja meg, azután könnyen kiszáradó laza földjeire tér át, melyeket a főntebb előadott okok miatt tavasszal bolygatni nem tanácsos.

Erdélyi Károly.

Még egy pár szó a Blenheim-pepin (vagy Bl. Reinette) Orange-pepin és a Schönbrunni Reinette vita tárgyában írottakhoz.

Reményelem t. szerkesztő ur nem fogja tőlem megtagadni, hogy becses lapját még egy kissé igénybe vehessem, szükséges észrevételeimet a Bereczki Máté ur ezen lapok 33-iki számában ellenem meglehetősen kíméletlenül tartott iratára megtehessem s a kérdéses almákról némi felvilágosítást adhasak. Vitatkozni sohasem szerettem, mert tudtam, hogy az rendszeren mind a két fél kisebb-nagyobb compromissiojával szokott végződni. Ámbár én csak egyszerű, nagyon is gyengén iskolázott iparos ember vagyok, de mégis igyekezni fogok úgy írni, hogy szavaimnak sem szőre sem fogja ne legyenek, mint a Bereczki Máté ur ellenem írt cikkében voltak.

Ezen előrebocsátásom után a tárgyra mennek át. E lapok olvasója előtt tudva van, hogy t. Villási Pál ur a 16-ik sz., de főként Bereczki Máté ur a 21-ik számú Erd. Gazdában azon felszólítást tették közzé, hogy külön fajnak tartjuk és a Narancs-pepint a Blenheim-pepintől? s tud-e valaki a Schön-

brunni Reinette létezéséről vagy sem? Én úgy fogtam fel ezen felszólítást, hogy az, hazánk minden gyümölcsstermelőjéhez intéztetett! És soká vártam, hogy ezen kényes kérdésben valaki más, nálamnál illetékesebb feleljen B. M. urnak, de mivel úgy látszott, senkinek sem volt kedve felszólalni, megragadtam én nehézkes tollamat, s feleltem. Nem firkálási viszketegegségből, hanem tisztán hazafiai kötelességemnek véltem eleget tenni, ha a kérdéses gyümölcsökről megírom, a mit róluk tudok.

Nem sokára megjelent az Erd. G. 33-ik számában B. M. urtól egy szerfelett élesen tartott lekorholó cikk, a melyben én jó szándékomért, gúny tárgyává tettem és tudatlannak festetem le! és ez miért történt? talán azért, hogy én az Orange-pepinről írt cikkemet nem indokoltam egyuttal mindjárt azzal, hogy rámutassak a kérdéses és B. M. urtól tagadott gyümölcs leírására s nem bizonyítottam annak valóságos lételetét mindjárt be! most telyesitem tehát B. M. urnak kívánságát, felelek arra és egyébire is; de hogy igen hosszúra ne nyuljanak ezen sorok, csak a lényegesebb pontokra fogok felelni, a többieket mellőzöm.

Ugy látszik, hogy V. P. és B. M. urak nagyon sokat fáradoztak az Orange-pepin utáni kutatásokkal, sok jó és alapos gyümölcészeti munkákat keresztül lapoztak, de épen azon munkát, a melyben az Orange-pepin igen jól leírva s lefestve is van, épen azt nem olvasták! Ezen jeles munka neve: a Brüsselben még 1859-ben kiadott Annales de Pomologie 7-ik kötetében a 11-ik lapon, megösmerteti velünk az Orange-pepint egész pompájában élénk biborveresen színezve! Továbbá az Oberdick és Lucas urak által szerkesztett s 1878-ban kiadott Monatshefte című munkában is a 3—4 számú füzetekben a 67-ik oldalon, rajzzal a Cox Orange-pepin e képen van leírva: érik októbertől februárig; ez az angol gyümölcsstermelőktől nagyon ajánlt alma jó középnagy, rendesállású, alapszíne sárga, nagyrésze élénk veresesen festett és csikozott is. Tovább így ír Lucas ur ezen almáról németül: Cox hat diesen ausgezeichneten Apfel zu Colnbrock 1830 aus dem Saamen des Ribstonpeppin gezogen; der Apfel ist auch bei uns köstlich, nutzbar, erträglich und dauerhaft. — Az én leírásom keveset különbözik a Lucas urétól. Tehát ezen iratok bebizonyítják az Orange-pepin létezését! — Egyébiránt ezt már sejtette volna B. M. ur a Downton-pepin elállításáról írt cikkéből is, a melyben említették: hogy a Downton-pepint az Orange-pepin és a Gold-pepin mesterséges keresztezése által Knigth állította elé; bizonyára ha az Orange-pepin már akkorában nem létezett volna még, nem említették volna azt fel, tehát az Orange-pepinnek a Downton-pepin etől kellett már létezni!

B. M. ur oktatást akart nekem adni, hogy mit értünk a pepin név alatt, a képpen, hogy azok csak egy színűek, kisdédek s magról nemeselek lehetnek! — De állítása nem áll még félig sem! Mert ha egyrésze a gyümölcészeteknek megállapo-

dott is abban: hogy csak is a most jelzett almák soroztassanak a pepinek sorába, de ezen elhatározásba nincsenek beleegyezve minden gyümölcsészek! Főként az Angolok legnagyobb része sem, sőt még a német gyümölcsészek legelsőbbjei sem; igen sok peppinnél meghagyták a régi neveket s nem degradálták a Reinettek sorába a nagyobbakat és színlelteket; így például a Lucas és Oberdick urak Handbuch der Pomologie című munkájokban, a mely 1875-ben adatott ki; ezen munka 1-ső kötetében egyedül 20 pepin fajta van leírva, a melyek között 13 színlelt, 1 skarlátpiros és csak 7 egyszínű van leírva, s a melyek között sok középnagy és egy néhány még mint tetemes nagy van leírva, a leirt pepinek nagyobb része kisebb nagyobb mérvben színezett.

A mi azon mondatát illeti B. M. urnak: hogy a szélesvilágon rajtam kívül senki se írta le a Blenheim-pepint s Blenheim Reinettet azon hozzáttétellel: beste Gold Reinett von Blenheim; igaz hogy az említett hozzáttétel gyümölcsészeti munkákban vagy az irodalomban nem szokott előfordulni, de én mégis tudok egy igen nevezetes gyümölcsészre hivatkozni s reá mutatni, a ki leíró s magyarázó catalogussában 1857-ben a nevezett almát az említett hozzáttétellel írta le. — Ezen ember Bajországnak egyik jeles gyümölcsésze Joh. Leonh. Haßner, a nagy arany érdemérem tulajdonosa, úgy dél mint észak Némethon gazdasági társulatainak valóságos tagja volt. — A Haßner ur jegyzékét bemutattam az erdélyi gazdasági egylet több tagjának. — A mi a Blenheim pepin (vagy Reinette) alakját és szárát illeti, azt bé fogom annak idejében egyletünk szakembereinek megbírálás végett mutatni, mert itten is vannak értelmes gyümölcsészek, a kik a Blenheim-pepint igen jól ismerik.

A mi végre a Schönbrunni Reinettet illeti, annak forrására reámutattam, többel erről nem tudok szolgálni, de ha B. M. ur — mint írja magáról — a tudományok embere, azon esetben én is kérném: sziveskednék nekem is felderíteni, hogy a nevezett alma — például Némethonban — milyen neven vándorol; a felderítéshez, eszközzel — élőgyümölcsökkel — fogok annak idejében szolgálni. — Milyen nagy hibául tétetett az nekem ki, hogy én nem derítettem a Schönbrunni R. másik nevét ki, a melyet más nemzeteknél visel! én meghagytam azon nevet, a mely alatt azt kaptam s evvel véleményem szerint nem is hibáztam nagyot; Diel ur is kapott Brédából valami alma galyakat név nélkül, s miután annak nevét nem tudta s az alma kormos volt, ő azt Brédai Reinette név alatt bocsátotta szárnyára a világba, s művelt kollégái nem hibáztatták azért s csak későbbre ragaszták a Brédai névhez a Nélguint is; de vannak elegenden, a kik a már megalapított neveket elferdítik, más nyelvekre tetszésök szerint átfordítják s úgy annyira elváltoztatják a neveket, hogy már abból a valóságos nevek reá ösmerni alig, vagy nem is lehet többé! ez pedig nagy hiba, — kik tesszik? azt elhallgatom! nem akarom megpírítani!

Sok évek óta foglalkozom a gyümölcsészettel, elég galyakat hozattam meg a legmegbízhatóbbnak dicséret helyekről, azokat fajtákra oltottam, évekig kiprobáltam, hogy azon gyümölcsfajok a mi változékony éghajlatunk alatt jól tenyésznek, bőven és

gyakran teremnek, tartósak-é, szóval megfelelnek-é azok céljainknak? és ha láttam, hogy azok olyanok, a milyenek nekünk kellene, csak akkor rajzoltam s írtam azokat le, s terjesztetem őket, kevesebbtörödve a neveikkel, s azoknak a valóságával mint a gyümölcs valódi jóságával s hasznosságával, ezt tekintetem mindig gyümölcs termelésünk főbb céljának! Azonban a mennyiben lehetett, módom s időm engedte, a valódi nevek megtudását sem mullasztám el, de mivel nekem ehhez a szükséges gyümölcsészeti munkák nem álltak úgy rendelkezésemre, nem haladhattam a nevek kutatásában annyira, mint némely másak mint pl. B. M. ur, — s ha voltak is néha oly gyümölcs fajtáim, a melyek neveivel nem jöhettek egészen tisztába, a megösmert jót, csak a kapott név alatt terjesztetem jó lélekismerettel, mert tudtam, hogy azzal sem szomszédomat sem a hazát nem csalom meg; — ilyen esetekben szükséges az oktatás, de nem a legunyolást! mert evvel csak rosszat teszünk! örvendjünk, ha hazánk népe minél több jó gyümölcsöt termel, ha azoknak nevét nem is tudná akkor rögtön teljes biztossággal; kiderül az úgy is rendre idővel.

Nem akarom a t. olvasó türelmét tovább fárasztani, csak azt akarom még kinyilatkoztatni, hogy írjon B. M. ur ellenem bármit és megnyit, én arra nem fogok többet válaszolni, hanem azért a jóban mégis tisztelő barátja maradok!

De bevégzem már soraimat azon állítással, hogy az Orange-pepin — a tagadás dacára is, — valósággal létezik. —

Brassay József.

„Vörös Sándor, Mezei gazdaságtan rövid foglalata“

most jelent meg 2-ik bővített kiadásban,

Az első kiadás alkalmával bővebben ismertettük; hasznavehetőségét eléggé bizonyítja, hogy egy év lefolyta alatt az első kiadás végképen elfogyott. A könyv ára 1 frt. Kapható a kiadó Stein Jánosnál, valamint minden hiteles könyvárusnál.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. sept. 8—15-ig.

Megye	Község	Az állatok faja és darabszáma	A kör megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fejér	Fel-Enyed	3 bival	lépfene	elhullott
Brassó	Feketehalom	3	„	„
Csik	Szereda	1	„	„
„	Gyergyó-Ditró	1 szarvasm.	„	„
Háromszék S.-Szt.-György	1 ló	bőrféreg	kiirtott	
Nagy-Küküllő	Eczel	1 szarvasm.	tüdővész	elhullott

A magyar korona egész területe marhavészmentes.

Beküldetett:

A baróthi államilag segélyezett, gazdasági szakosztályllyal megtöltött felső népiskola őrtesítője 187% tanévről; szerk. Bedő József igazgató. A tanulók létszáma volt év végén: I-ső osztályban 23; II-ik oszt. 5; III-ik oszt. 4; IV-ik oszt 3; összesen 35.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, sep. 14—sep. 20-ig. 1879.

Buza ára már a hét elején élénk kereslet folytán 20—25 krral emelkedett; forgalom 80,000 metermázsa, ár 12:30 frt.

Rozs 10—15 áremelkedésben, forgalom 3000 metermázsa, ár 7:95 frt.

Árpa, seres szilárd, más árpa árcsökkenésben, forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6:50 frt, seres árpa 10:50 frt.

Zab lanyhuló félben, forgalom 3000 metermázsa, ár 6:20 frt.

Törökbuza előbb lanyha később szilárd, forgalom 10,000 metermázsa, ár 7:25 frt.

Repcze nagyon mérsékelt irányzatú; forgalom 8000 metermázsa, ár 11:60 frt.

Gyapju az izraelita ünnepek miatt lanyha irányzatú; eladatott 90 metermázsa középfinom posztógyapju 103—105 frt, 210 metermázsa bánáti nyírott zigaja 45—49 frt. (Árak per 56 kilogramm). — Gyárilag mosott gyapju mintegy 15500 kilogram, 1:75—2:90 frt.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest sept. 20 | Bécs sept. 20.

Buza	11:30—12:85 frt	10:80—13:45 frt
Rozs	7:90—8:05 frt	8:00—9:20 frt
Árpa, takarmány	6:60—6:90 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre	7:30—7:90 frt	— — —
Árpa, seres	8:50—10:50 frt	10:00—11:30 frt
Zab	5:95—6:10 frt	6:10—7:20 frt
Repcze	10:50—11:50 frt	11:00—12:50 frt
Törökbuza	6:75—6:80 frt	7:25—8:15 frt

Budapesti marhavásár sept. hó 18-án 1879. Összes felhajtás 1570 db nagy- és 4052 db apró marha. Ebből eladatott: 99 drb. bika, 318 drb. ökör, 719 drb. vágó tehén, 160 drb. fejős tehén, 230 drb. bival, 223 drb. borju, 4052 drb. juh. — Árak: bika darabonként 90 frt, ökör páronként 180 frt, vágó tehén páronként 140 frt, fejős tehén darabonként 80 frt, bival páronként 130 frt, borju darabonként 18 frt, juh páronként 10 frt. Husárok 100 kilonként: ökörhus 47—53 frt, tehénhus 46—50 frt, borjuhus 70—90 frt, bivalhus 42—46 frt.

Bécsi marhavásár sept. hó 15-én. Összes felhajtás 2016 darab és pedig 1296 drb. magyar; 628 drb. lengyel és 92 drb. német fajta, melyből 1882 drb. ökör, 70 drb. tehén; 43 drb. bika és 21 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 55—59 frt, lengyel 56—57 frt, német 56—59 frt, tehén 52

—55 frt, bika 50—52 frt, bival 48—51 frt. Lában darabonként 120—220 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár sept. 19-én: (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) A tartós szükséglet a közép nehéz és könnyű áru árait kilogrammonként 2 krral emelte, — egészen nehéz fajok több figyelemben részesülnek ugyan, azonban még mindég árajulás nélkül. A tulajdonosok részéről az októberi üzletre nézve általában jó vélemény uralkodik, mely, ha a Dunafejedelemségek tetemes felhajtásaikkal engednek, valósulhat.

Jegyzett árak: magyar sertés 280—350 klg. nehéz 37½—39½ kr, 200—250 klg. nehéz 40—42 kr, 140—180 klg. 43—44 kr, szerb 39½—41 kr, oláh és tüskés 40—41 kr klg. rja tisztasuly. Elcség árak: tengeri 6 frt 85 kr, árpa 6 frt 60 kr, mm. és készpénzért hajóról. Helyi állomány: sept. 12-ről maradt 74250 darab. Felhajtott: Alföldről 4090 darab, Erdélyből 1070 darab, Szerbiából hizott 3420 drb., Oláhországból 1910 darab, magyar állam- és összekötő vasuttal 390 drb., vidékről 40 db, összesen 85170 drb. Elhajtott: Felföldre 370 drb., Bécsbe (mult héten 361 drb.) 3330 drb., Prágába 1200 drb., Bodenbachon át 2530 drb., Rutkán át 2710 drb., Stuttgart és Mainzba 840 drb., összekötő vasuttal 90 drb., budapesti fogyasztás 2350 drb, kültelki fogyasztás 120 drb. Összesen elhajtott 13540 darab. Marad állomány 71630 drb. A részvénytársaságokban 12970 drb van elhelyezve.

Drezdai vásár sept. 15. A piacon 660 drb vidéki és 478 drb magyar sertés volt, ezek 45—46 fillért, amazok 48—60 fillért érték el ½ klg. rj. ért.

Berlini vásár sept. 15. Felhajtva 7801 drb. sertés volt. Az üzlet eladókra nézve kedvezőtlenül folyt le. Mecklenburg: 50—52 mk. orosz 42—44 mk, magyar 40 mk, 45—50 $\frac{1}{2}$ tárával.

Bécsi sertésvásár september 16-án. Összes felhajtás 3910 darab és pedig 1027 drb. nehéz, 1336 drb. középnehéz és 1547 drb. süldő; melyből 985 drb. magyar, 1547 drb. orosz-lengyel, 1296 drb. szerb fajta, és 82 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 35—36 frt, középnehéz 33—34 frt, süldő 32—39 frt, zsír 45—49 frt.

Disznózsír a disznó-árak emelkedése folytán drágább, kész áru hordóval együtt 46—50 frt, sept.—oct. havi kötésben hordó nélkül 42 frt.

Szalonna csak a szükségletre vásároltatott s így ára is változatlan maradt; vidéki szalonna 40½—41½ frt, városi áru 42½—43½ frt; szalonna 48—50 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS**Hirdetések.****Pénz-kölcsönök**

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 6 vagy 8% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölk.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (38—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda.“

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

A csaknem félszázad óta fennálló

(13.)

(9—12.)

1831-ik évben alapított szabadalmazott trieszti

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

(ASSICURAZIONI GENERALI)

kolozsvári főügynöksége, **Boér Sándor** által képviselve.

Az erdélyi gazdasági egylettel, 1879. július 1-én, 12 évre terjedőleg kötött szerződés értelmében, elvállalja az Erdélyi gazdasági egylet n. é. tagjai biztosításait rendkívüli leszállított díjtételek mellett, 1) tűz-, és villám-, 2) jég- és 3) szállítmány-károk ellen, továbbá biztosít 4) tőkéket és életjáradékokat (nyugdíjat) az ember életére, mindenféle módozat szerint.

Kifizetett kártérítések: 1878-ik év folytán, 15,404 káreset után 6,330,771 fr 18 kr.
és a társulat keletkezése óta 379,317 „ „ 129,319,662 fr 57 kr.

Az 1878-iki évre közzétett és minden ügynökségnél betekinthező vagyonmérleg szerint a társaságnak készpénzben, értékpapirokban meglévő, továbbá ingatlanokban, jelzálogkölesőben, bankoknál stb. elhelyezett alap- és tartaléktőkéje: 22,950,488 fr 99 kr. a több éves biztosítások váltóval fedezett díjjai: 11,715,122 fr 99 kr.

Figyelmeztetés: Bátrak vagyunk különösen az Erdélyi gazdasági egylet n. é. t. tagjait egész tisztelettel felhívni: méltóztassanak a fennhivatolt szerződés által megállapított rendkívüli kedvezmények igénybe vétele céljából az iránt rendelkezni, hogy biztosítási szándékuk egyenesen az alólírt főügynökségnek, vagy a társaság ügynökei tudomására jusson, kik aztán a további teendőkről gondoskodni fognak.

WALSER FERENCZ

első magyar Gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntöde.

Budapestem és Kolozsvártt

Borsajtók a legkitünőbb rendszerű,

Szöllő roncsoló-malmok és rosták,

Borszivattyuk minden bozzá való felszereléssel gyári áron
kedvező feltételek és jótállás mellett ajánlja

Walsér Ferencz magyar gazdasági gépgyárai egyesített raktárának és gépműhelyének erdélyországi fióktelepe

Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek,
(Értelmes ügynökök és ismételadók kerestetnek).

(15)

(10—23)

(13)

KIR. SZAB.

(11-12)

AZIENDA ASSICURATRICE.

a birodalom legrégibb biztosító intézete. 1822-ik év óta áll fenn.

(Vezérügynökségi iroda: Kolozsvártt. párisuteza 19-ik szám.)

Biztosítéki tőke 12 millió forint

57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több mint **100 millió** forintot kárpotolt.

A kir. szab. Azienda Assicuratrice alólírott vezérügynökségének van szerencsége ezenel tudatni, miszerint a **legolcsóbb díjak mellett** elfogad ajánlatokat:

Tűzkárok ellen épületekre, gabona-, széna-, termény- és gépekre, vagy bármi más készletekre.

Jégek ellen teljes kártérítés biztosításával.

Életbiztosításokra minden fenálló módozatok szerint.

A biztosító közönség kényelmére a kötvények azonnal általunk állíttatnak ki.

Nagyobb birtokosok **gazdasági egyleti tagok külön kedvezményben** részesülnek.

Az Azienda Assicuratrice

kolozsvári vezérügynöksége:

VOITH GERGELY.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elogy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Boszterozo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogarás		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sy.-Sz.-Miklós	sept. 13	700	650	425	400	250	425	170	30	—	40
Kolozsvár	sept. 18	700	—	470	—	200	440	160	130	300	44
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
H.-Szében	sept. 19	730	630	430	410	230	460	140	90	300	46
Egessvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	sept. 18	625	445	400	237	225	352	120	60	220	40
Sz.-Udvarhely	sept. 16	700	550	525	—	225	400	180	33	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél									
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24	1-30	1-36	1-42	1-52
fizetendő forint										
10/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210
5/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105
4/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53
3/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.